

**Interview med formand for Dansk Folkeparti
Kristian Thulesen Dahl:**

Når regeringsmagten kun er det næstbedste

Efter EP-valget sendte en vælgermåling i foråret 2014 for første gang Dansk Folkeparti i front som Danmarks største parti. Administrativ Debat mødte partiets formand Kristian Thulesen Dahl til en snak om perspektiverne for Dansk Folkeparti som regeringsparti og om styringen af den offentlige sektor.

AF KASPER TOLSTRUP, CHEFKONSULENT I BESKÆFTIGELSESMINISTERIET OG MEDLEM AF REDAKTIONEN FOR ADMINISTRATIV DEBAT, OG METTE SØGAARD-ANDERSEN, ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

DF er klar til at gå i regering – de andre er ikke

Kristian Thulesen Dahl har meldt klart ud, at Dansk Folkeparti ikke skal med i en evt. borgerlig regering efter førstkommande folketingsvalg. Og det er ifølge Thulesen Dahl ikke et spørgsmål, om hvorvidt DF er klar til at gå i regering. For det er partiet absolut. Men kun på de rette betingelser og på det rigtige tidspunkt. Og det tidspunkt er, når de partier, som DF vil skulle danne regering med, er klar til at få DF med.

Og det er de andre partier ifølge Thulesen

Dahl ikke endnu. ”Et parti som Venstre vil stadig efter førstkommande folketingsvalg opfatte sig som storebror og synes, at vi skal føle os bæret over at få lov til at være med i deres regering. Og det er ikke det bedste udgangspunkt for at få politiske indrømmelser i et regeringsgrundlag”, siger Thulesen Dahl.

Princippet om bytteforholdet – Thulesen Dahl-doktrinen

Flere gange fremhæver Thulesen Dahl princippet om bytteforholdet. Doktrinen om bytteforholdet er en politisk kalkule, hvor der kan slås to streger under, at Dansk Folkeparti først skal i regering den dag, de politiske fordele opvejer ulemperne.

Regnestykket kan stilles klart op ved at vurdere bytteforholdet mellem på den ene side

» **Er Venstre sultne nok efter det førstkommande folketingsvalg? Nej, det er ikke vores vurdering, at de vil være det. Og derfor vil bytteforholdet ikke være i orden. Men i det øjeblik det er i orden, så er det interessant.**

14 dages forhandlinger om et regeringsgrundlag, som man som parti skal stå på mål for i en hel regeringsperiode, og på den anden side muligheden for konstant at kunne kæmpe for sine mærkesager i fire år, forklarer Thulesen Dahl. Og det bytteforhold er ganske enkelt ikke attraktivt nok for Dansk Folkeparti endnu.

Først den dag de andre partier er så sultne efter at få Dansk Folkeparti med i en regering, at partierne er klar til at give Dansk Folkeparti de rigtige indrømmelser, vil regeringsmagten blive attraktiv for Dansk Folkeparti. *”Er Venstre sultne nok efter det førstkommande folketingsvalg?”*, spørger Thulesen Dahl retorisk og giver selv svaret *”Nej, det er ikke vores vurdering, at de vil være det. Og derfor vil bytteforholdet ikke være i orden. Men i det øjeblik det er i orden, så er det interessant”*, siger han.

SF's regeringsdeltagelse blev et skræmmeeksempel

Samtidig vil Dansk Folkeparti som et regeringsparti blive vurderet benhårdt på, om ”bytteforholdet” er i orden. Forholdet mellem de krav, partiet stiller til et regerings-samarbejde, og det, som partiet reelt får igennem, skal være i orden, for at vælgerne kan være tilfredse. Og der vil et parti som Dansk Folkeparti, der kun har 20 år på bagen og aldrig siddet i regering, blive vurderet langt hårdere end partier som fx Venstre og de Konservative. Men det er ifølge Thulesen Dahl ikke risikoen for, at vælgerne vender ryggen til Dansk Folkeparti, der afholder

partiet fra at gå målrettet efter et regerings-samarbejde. Tværtimod oplever han en grundlæggende glæde blandt partiets vælgere over, at DF ikke er så ”forhippet” efter ministertaburetter.

Og ikke mindst SF er ifølge Thulesen Dahl blevet et skræmmeeksempel på, hvad der sker, når et parti kæmper for hårdt for at komme med i regering. Hovedformålet med SF's arbejde blev ganske enkelt at komme i regering, mens det politiske blev til noget sekundært. *”Villy Søvnald og Ole Sohns projekt var at komme i regering – uanset hvilken politik de skulle give køb på, så skulle de i regering”*, forklarer Thulesen Dahl.

Når talen falder på en måling, der viser, at 78 pct. af Dansk Folkepartis vælgere giver udtryk for, at partiet bør søge regeringsindflydelse, ser Thulesen Dahl det ikke som et udtryk for vælgerne reelle ønske. Han ser det snarere som et udtryk for, at vælgerne reflekterer over, at medierne udlægger regeringsdeltagelse som den ultimative indflydelse.

Selv oplever han også mange vælgere, der ønsker Dansk Folkeparti i regering hurtigst muligt. Men samtidig oplever han også, at det ude i partiforeningerne og forsamlingshusene blot tager ét minut at forklare og overbevise regeringsivrige vælgerne om ”bytteforholdet”. Og med SF's regeringsdeltagelse i frisk erindring er det ifølge Thulesen Dahl blevet endnu lettere at forklare.

Om at tage (regerings)ansvar

Thulesen Dahl smiler lidt af beskyldningerne om, at partiet ikke i tilstrækkeligt omfang vil tage ansvar ved at gå målrettet efter regeringsmagten. Og han fremhæver med slet skjult fornøjelse det interessante i, at Politiken nu i sin leder lægger spalteplass til, at

» **Villy Søvnald og Ole Sohns projekt var at komme i regering – uanset hvilken politik de skulle give køb på, så skulle de i regering.**

» Jeg mener derfor ikke, at der er en sammenhæng mellem det at sidde i regering og så at tage ansvar. Man kan sagtens tage ansvar, selvom man ikke er i regering. Det er vi parat til, og det vil vi meget gerne.

Dansk Folkeparti mere aktivt bør tage ansvar ved at gå efter regeringsmagten. Han anerkender simpelthen ikke præmissen om, at man ikke tager tilstrækkeligt ansvar ved at stå uden for en regering. Dansk Folkeparti kan sagtens tage ansvar uden at være i regering, understreger Thulesen Dahl.

Partiet tog fx et stort ansvar i forhold til at genoprette dansk økonomi efter finanskrisen – med tilbagetrækningsreformen og dagpengereformen – understreger Thulesen Dahl. Og det er en dagpengereform, som partiet står fuldstændig bag, og som partiet selv var med til at tage initiativet til. ”Jeg mener derfor ikke, at der er en sammenhæng mellem det at sidde i regering og så at tage ansvar. Man kan sagtens tage ansvar, selvom man ikke er i regering. Det er vi parat til, og det vil vi meget gerne”, siger han

Thulesen Dahl kan sagtens se fordelene ved at sidde i regering og de fristende muligheder i at have et regeringsapparat til rådighed og i at kunne udforme og initiere politiske udspil. Men på den anden side oplevede han med regeringssamarbejdet i 00’erne, at Dansk Folkeparti som støtteparti blev inddraget meget tidligt i processen.

Han forklarer, at ”Jeg oplevede f.eks., at Finansministeriet havde en interesse i at få mig

med i processen tidligt med en forståelse om, at vi kom nemmere hen over tingene senere hen, når vi kom til de besværlige elementer. Jeg har indtryk af, at det ikke fungerer helt så godt med Enhedslisten i dag, som det gjorde med os i 00’erne.”

Dansk Folkeparti har ikke flyttet sig i den økonomiske politik

En af knasterne for et regeringssamarbejde er spørgsmålet om væksten i de offentlige udgifter. Og når talen falder på det spørgsmål, lyser Thulesen Dahl op og begynder med stor iver og præcision at arrangere colaer og kildevand rundt på bordet for at illustrere partiernes positioner.

Pointen er klar, må man forstå. Dansk Folkeparti ser en vækst i de offentlige udgifter på 0,8 pct. som et ansvarligt niveau, der samtidig giver rum til velfærdsforbedringer. Dansk Folkeparti gik i 2011 – sammen med Venstre og de Konservative - til valg på en offentlig udgiftsvækst på 0,8 pct., og det gør Dansk Folkeparti fortsat. Socialdemokraterne og SF, der dengang ønskede en udgiftsvækst på 1,4 pct., kaldte det for uansvarligt og nedskæringsvej.

Men nu har de andre partier flyttet sig, siger Thulesen Dahl og udlægger de politiske strategier: ”Så er det Venstre og Konservative på et tidspunkt går på 0,0 pct., mens Liberal Alliance

går i -0,5 pct. Socialdemokratiet og SF kan så se, at det bliver plads, fordi Venstre og Konservative har flyttet sig. Så Socialdemokratiet og SF flytter sig til de 0,6 pct., med forventning om at Danske Folkeparti ligeledes flytter sig. Men vi holder fast i det, vi gik til valg på i 2011 med Venstre og Konservative.

Det med lokalt selvstyre er et godt princip, men ...

De kommende års smalhals i det offentlige forbrug bringer i spørgsmålet om lokale prioriteringer i den borgernære service op. Thulesen Dahl er ikke i tvivl om, at der bliver mindre og mindre accept af forskelle i serviceniveau rundt om i landet.

Borgerne kræver mere ensartede løsninger, forklarer han. *”Den der accept af at ens ældre pårørende får et meget dårligere tilbud i ens kommune end i en anden kommune – den respekt vil blive mindre. Og hvis man bor i Nordjylland og får en anden kræftbehandling end den, man får i København, så vil man insistere på, at det bliver den samme”*, siger han.

Og den opgave kan man ikke håndtere lokalt. Hvis man vil sikre en ensartet service over hele landet – og det vil man – så gør Thulesen Dahl det klart, at *”der er kun et sted, hvor man i givet fald vil kunne fremtvinge det – det er i Folketinget og staten”*.

Udligningssystemet står for skud

Thulesen Dahl forklarer videre, at *”Det med lokalt selvstyre er et godt princip, men jeg tror bare, at man bliver nødt til at acceptere, at der ikke vil være respekt for det, når det lokale råderrum giver meget forskellige tilbud på grundlæggende serviceområder”*.

Her peger Thulesen Dahl på udligningssystemet som et problem. *”Jeg synes grundlæggende, at når det handler om offentlig service – altså hvor mange penge kommunen får i kassen ved et givet skatteprovenu – så er det paradoksalt, at vi har nogle kommuner med de laveste kommuneskatter, som leverer den bedste service, mens vi har nogle kommuner med de højeste kommuneskatter, som leverer den ringeste service. Det bliver man nødt til at lave om på”*, siger han.

Derfor er der ifølge Thulesen Dahl brug for en gennemgribende ændring af udligningssystemet. Det er ganske enkelt blevet for svært at gennemskue, hvad der afgør, hvor stor en pose penge den enkelte kommune har til service. Og Thulesen Dahl understreger effektivt sin pointe med, at *”Vi har et udlig-*

ningssystem, som der er én mand ovre i Økonomi- og indenrigsministeriet, der kan gennemskue. Det er meget svært gennemskueligt og det går ikke.”

Regionerne – det politiske ansvar, der blev væk

Efter en drøftelse af det kommunale selvstyre, vender Thulesen Dahl skytset mod regionerne. Nedlæggelsen af amterne var ifølge Thulesen Dahl en konsekvens af, at borgerne ikke længere tænkte på amterne som et lokalt sundhedstilbud, men derimod ønskede mindre forskelle i ventetider og behandlingskvalitet.

Men regionerne er bestemt heller ikke de rigtige til at løfte sundhedsopgaven, hvis man spørger Thulesen Dahl. Formanden er helt klar i mælet, når det gælder regionernes fremtid. Regionerne skal nedlægges og regionernes opgaver fordeles mellem stat og kommuner, så sygehusopgaven går til staten.

Ansvarsfordelingen er i dag er alt for uklart ifølge Thulesen Dahl. I dag skyder regeringen ansvaret for fx problemer med de nye sygehusbyggerier videre til regionerne, og regionerne skyder ansvaret tilbage til regeringen. *”Det er et usundt abespil, hvor ingen tager det politiske ansvar. Der foregår en masse prioriteringer i vores sundhedsvæsen, som måske er et af de vigtigste velfærdsområder, uden at det foregår åbent og direkte overfor vælgerne”*, siger han.

Formanden efterlyser en organisering, hvor politikerne i højere grad tager ansvar for prioriteringerne i sundhedsvæsenet, og at det foregår på en mere demokratisk måde. *”I dag foregår der en masse prioriteringer i sundhedsvæsenet, som politikerne har det fint med bliver varetaget af andre, fordi man er nervøs for, at politikerne ikke har hår nok på brystet til at tage beslutningerne”*, siger han.

Det er ifølge Thulesen Dahl et stort problem, at en vigtig demokratisk debat om sundhed bliver holdt uden for demokratiets åsyn, bare fordi det er en besværlig debat. Han peger på, at Regionsrådet er alt for langt væk fra folks dagligdag og ikke bliver dækket af medierne. Hvis staten havde opgaven, ville medierne også dække området meget tættere. Og det vil være godt, siger Thulesen Dahl. Og Thulesen Dahl er ikke sen til at drage en parallel til de beslutninger, der træffes i EU, og som ifølge ham også ville foregå mere demokratisk, hvis de foregik nationalt.

Og det giver sig ifølge Thulesen Dahl udslag i en manglende koordinering på sundheds-

» **Det med lokalt selvstyre er et godt princip, men jeg tror bare, at man bliver nødt til at acceptere, at der ikke vil være respekt for det, når det lokale råderrum giver meget forskellige tilbud på grundlæggende serviceområder.**

» **Embedsmændene udfylder, som jeg ser det, altid det tomrum, der vil være. Hvis man har ministre, som ikke har nogle klare politiske mål og bare vil administrere og få et kick ud af at være i maskinrummet, så skal embedsmændene nok formulere målene.**

området, som irriterer formanden. *”Man laver lige en kræftpakke, fordi det er godt at lave en kræftpakke – og det er også. Men det giver ikke samlet set et løft. Og nu bygger vi de nye supersygehuse. Det er en ”once in a lifetime”, og så finder man ud af, at fire af dem bygges uden køkkener. Det virker da mærkeligt. Der er ikke en koordineret styring på området, og det er et irritationsmoment. Det skal vi have gjort op med”,* siger han.

Thulesen Dahl anerkender fuldt ud, at der har været en stor produktivitetsudvikling på sygehusområdet. Men slår samtidig fast, at det primært skyldes de styringsmodeller og patientgarantier, som staten har pålagt regionerne. Og hvis staten påtog sig opgaven, ville det også være højere prioriteret at være sundhedsminister i regeringen. *”Sundhedsministerposten skal være en af de vigtigste poster i en regering. Og det vil det være, hvis det betyder, at man reelt har hovedansvaret for sundheden. Sådan bør det være i et samfund, hvor vælgerne giver udtryk for at sundhed er en topprioritet. Sådan er det ikke nu”,* siger han.

Vi har brug for stærke ministre, der kan sætte sig igennem

Og netop det politiske ansvar og den stærke minister går igen, når Thulesen Dahl reflekterer over centraladministrationen.

Rollefordelingen mellem politikere og embedsmænds er ifølge Thulesen Dahl helt klar. Det er politikerne, der udstikker de politiske mål, og det er embedsmændenes opgave at finde derhen. Der skal være mulighed for, at man tager en drøftelse på politisk niveau – uden embedsmænd – hvor man bliver enige om mål og retning. Når man så er enig om det, så er det embedsmændenes opgave at finde ud af, hvordan vi når derhen, forklarer formanden.

Men den rollefordeling er ikke klar nok i dag *”Vi har brug for ministre, som er stærke nok til at sætte sig igennem, så de kan finde ud af at bruge embedsmændene på den rigtige måde. Det er blevet for udvisket”,* vurderer han.

Og når den rollefordeling ikke er tilstrækkelig tydelig, så er det ifølge Thulesen Dahl, at det går galt: *”Embedsmændene udfylder, som jeg ser det, altid det tomrum der vil være. Hvis man har ministre, som ikke har nogle klare politiske mål og bare vil administrere og få et kick ud af at være i maskinrummet, så skal embedsmændene nok formulere målene. Men så bliver det meget svært bagefter at finde ud af, hvem der egentlig har gjort hvad”,* siger han.

Hvis embedsmændene begynder at forholde sig til det politiske, så er det ifølge Thulesen Dahl, fordi deres politiske chefer ikke magter det, der faktisk er deres opgave. Men det bør ifølge formanden slet ikke være så svært at være minister og mestre det politiske selv. *”Det er slet ikke så besværligt. Hvis man bare tror på det, man kæmper for, og kæmper hårdt nok, så er der slet ikke så meget man skal gå rundt at huske på i forhold til det rent politiske”,* understreger han.

Embedsmændenes opgave er at rådgive ministeren, så han eller hun kan navigere fagligt *”Så er der det faglige – at man har facts på plads. Det er naturligvis helt afgørende, at man som minister kan navigere i det. Men den måde man bruger det på rent politisk, det kan man ikke overlade til andre”,* siger han.

De særlige rådgivere må trække sig lidt tilbage

Thulesen Dahl kommer selv ind på spørgsmålet om de særlige rådgivere, som han ikke en stor tilhænger af, fordi de efter hans opfattelse bidrager yderligere til at udviske ansvarsforholdet mellem politikere og embedsmænd.

Brugen af særlige rådgivere kan være udtryk for, at nogle politikere ikke føler sig stærke nok og forsøger at ansætte sig ud af det, men *”Det må man aldrig gøre. En udygtig politiker kan ikke ansætte sig dygtig. Det kan man ikke”,* siger han.

Særligt problematiserer han, at man ansætter særlige rådgivere, der ikke nødvendigvis har

» Det må man aldrig gøre. En udygtig politiker kan ikke ansætte sig dygtig. Det kan man ikke.

Udskifte embedsmænd – det er halsløs gerning

Thulesen Dahl understreger, at han grundlæggende er tilhænger af det nuværende system, hvor politikere forgår og embedsmænd forgår. Det er vigtigt med den samme grundstamme, når det politiske system skifter. *”Jeg tænker lidt med gru på, hvis vi havde haft et system, hvor man skiftede embedsmænd ud med politikerne med de ministerrokader, vi har haft, så ville det have været kaos.”*

særlig meget forstand på det faglige område, og rejser spørgsmålet: *”Og hvad er det så, de får videregivet til de journalister, som senere står på TV2 NEWS og fortæller det til hele Danmarks befolkning? Det er noget misk-mask. Det er behov for klare linjer omkring det”,* siger han og understøtter sin pointe med, at *”Mange af de særlige rådgiverne er kommunikationsmennesker, men der er allerede mange dygtige mennesker ansat i ministerierne, som også kan finde ud af at kommunikere, og som har den fordel, at de er fagligt godt klædt på”.*

Særlige rådgivere er, ifølge Thulesen Dahl, heller ikke redskabet til at håndtere den usikkerhed, en ny minister kan føle ved at overtage et ministerium, der har haft en anden politisk ledelse i måske mange år. Det dilemma vil ifølge Thulesen Dahl være der, uanset om man ansætter særlige rådgivere eller ej. *”Hvis man vil gøre op med den usikkerhed, vil det kræve, at hele toppen af embedsapparatet skiftes ud, og det vil vi ikke som land stå os godt ved. Det vil give et alt for stort tab af kompetence, som vil tage mange år at genopbygge. Det har vi ikke råd til som nation”,* siger han.

Det bringer Thulesen Dahl frem til en konklusion om, at de særlige rådgivere må trække sig lidt tilbage – og måske blive færre igen. Det kan også give embedsmændene den klart definerede rolle, de engang havde tilbage, og politikerne kan begynde at tage ansvar for det, politikerne skal tage ansvar for.

Thulesen Dahl ser heller ikke modeller som i USA, Sverige eller Norge, hvor der sker en større udskiftning af embedsmænd end i Danmark, som attraktiv. Han trækker på sit kendskab til Finansministeriet og finanslovforhandlingerne og giver udtryk for, at det ville give et alt for stort tab af kompetencer. *”Hvis man forestillede sig, at man kastede den viden væk, fordi man sagde, at nu skal man have rensset ud blandt tidligere tiders folk, så skal du have nogle andre ind, som skal oparbejde den erfaring. Hvordan gør de det, hvor lang tid vil det tage, og hvor skulle vi skaffe de mennesker fra, spørger han og konkluderer selv, at ”Det er halsløs gerning”.*

Folketinget kommer på bagkant

På trods af, at Thulesen Dahl på mange måder efterlyser stærkere ministre, der kan sætte kursen i ministerierne, så ser han også en svækkelse af Folketingets mulighed for at kontrollere regeringen, som er problematisk.

Folketingets redskaber er primært at stille spørgsmål, og her oplever Thulesen Dahl, at det bliver sværere og sværere at få viden, særligt i forhold til EU. Og det er et problem *”Vi forsøger i Folketinget og i Finansudvalget i løbet af foråret at lægge nogle bestemte ting ind, hvor regeringen er forpligtet til at komme til Folketinget og fortælle, hvad der foregår. Men det bliver i meget høj grad på regeringens egne præmisser, og den viden, vi får, bliver altid på bagkant af det som faktisk foregår. Så det bliver svært for Folketinget efterfølgende at lave om på tingene”,* siger han. ■